EDUSKUNNAN OIKEUSASIAMIES

Eduskunta, Valtiovarainvaliokunta

LAUSUNTO

2.3.2026

Viite: Valtiovarainvaliokunnan verojaosto, kuuleminen 4.3.2026

EOAK/1726/2026 LAUSUNTO HALLITUKSEN ESITYKSESTÄ EDUSKUNNALLE SÄHKÖISTÄ TIEDOKSIANTOA VEROHALLINNOSSA KOSKEVAKSI LAINSÄÄDÄNNÖKSI

1 ALUKSI

Valtiovarainvaliokunta on kutsunut oikeusasiamiehen kanslian edustajan kuultavaksi ja pyytänyt kirjallista lausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle sähköistä tiedoksiantoa Verohallinnossa koskevaksi lainsäädännöksi (HE 157/2025 vp). Sovitun mukaisesti asiassa annetaan ainoastaan kirjallinen lausunto.

Olen ollut lakiehdotuksesta kuultavana perustuslakivaliokunnassa ja antanut lausunnon (EOAK/7714/2025). Lisäksi apulaisoikeusasiamies Maija Sakslin on ollut lakiehdotuksesta kuultavana valtiovarainvaliokunnassa ja antanut lausunnon (EOAK/7041/2025).

2 ARVIOINNIN LÄHTÖKOHDISTA

Perustuslakivaliokunta on lakiehdotuksesta antamassaan lausunnossa (PeVL 60/2025 vp) katsonut, että lakiehdotusta tulisi muuttaa siten, että jokainen OmaVero-palveluun kirjautuminen ei edellytä uuden ilmoituksen tekemistä ja ilmoituksen käsittelyajan odottamista, vaan että ilmoitus on voimassa kohtuullisen ajan (kappale 13).

Valtiovarainvaliokunta pyytää nyt näkemystä siitä, voidaanko 30 päivää pitää kohtuullisena aikana, jonka ajan ilmoitus OmaVeron käytön lopettamisesta on voimassa. Ehdotettuja verotusmenettelystä annetun lain ja oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä annetun lain säännöksiä muutettaisiin tätä vastaavasti.

Kuulemispyynnössä on tuotu esiin valtiovarainministeriön arvio, jonka mukaan mainitussa ajassa verovelvollinen ehtii hoitamaan mahdollisen keskeneräisen asiointitapahtumansa loppuun ilman, että hänen täytyisi jokaisella kirjautumiskerralla uusia ilmoituksensa. Edelleen ilmoituksen voimassaoloajalla olisi vähemmän merkitystä sellaisten henkilöiden kannalta, jotka kirjautuvat vain muutaman kerran vuodessa OmaVeroon. Toisaalta verovelvollinen voisi tulla sähköisen tiedoksiannon piiriin tänä aikana myös yleissääntelyn perusteella, jos hänelle avataan viestinvälityspalvelu eikä hän sulje sitä. Edelleen on tuotu esiin, että satunnaisesti enintään muutamia kertoja vuodessa OmaVerossa asioiville, joiden joukossa todennäköisimmin voi olla myös heikomman digikyvykkyyden omaavia verovelvollisia, ei olisi useinkaan käytännössä merkitystä, olisiko ilmoituksen voimassaoloaika esimerkiksi 30 päivän sijaan 90 päivää.

Lakiehdotus on tältä osin merkityksellinen erityisesti oikeusturvaa ja hyvää hallintoa koskevan perustuslain 21 §:n ja perustuslain 6 §:n yhdenvertaisuusperiaatteen kannalta.

3 LAUSUNTO

Hallintovaliokunta on hallituksen esityksestä eduskunnalle sähköisen tiedoksiannon ensisijaisuutta viranomaistoiminnassa koskevaksi lainsäädännöksi antamassaan mietinnössä (HaVM 1/2026 vp) viitannut perustuslakivaliokunnan kyseisestä lakiehdotuksesta antamaan lausuntoon (PeVL 59/2025 vp), jonka mukaan lakiehdotuksessa oleva sääntely siinä tarkoitetun viestinvälityspalvelun uudelleen avaamisesta on joko poistettava laista kokonaan tai määräaikaa on pidennettävä merkittävästi lakiehdotuksessa ehdotetusta puolesta vuodesta. Hallintovaliokunta on mietinnössään ehdottanut, että viestinvälityspalvelutilin uudelleen avaamisen määräaikaa pidennetään hallituksen esityksessä ehdotetusta puolesta vuodesta yhteen vuoteen eli 365 päivään.

Pidän nyt ehdotettua 30 päivän määräaikaa OmaVeron käytön lopettamista koskevan ilmoituksen voimassaololle hyvin epäsuhtaisena yleislainsäädäntöön ehdotettuun viestinvälityspalvelutilin uudelleen avaamisen 365 päivän määräaikaan verrattuna. Tämänkaltaiset toisistaan poikkeavat määräajat ja sääntelyt tekisivät lisäksi jo valmiiksi osin epäselvästä sähköisiä tiedoksiantoja koskevasta sääntelykokonaisuudesta vielä vaikeammin hahmotettavan.

Kun otetaan huomioon perustuslakivaliokunnan lausunnoissa (em. lisäksi PeVL 59/2025 vp, kappaleet 16–21 ja PeVL 60/2025 vp, kappale 11) todetut seikat ja hallintovaliokunnan mietinnössä ehdotettu muutos, katson, että kohtuullisena aikana sille, kuinka kauan ilmoitus OmaVeron käytön lopettamisesta on voimassa, tulisi perusoikeuksien turvaamisen toteutumisen sekä yleis- ja erityislainsäädännön keskinäisen johdonmukaisuuden näkökulmasta pitää vastaavaa aikaa kuin

hallintovaliokunnan mietinnössä on ehdotettu viestinvälityspalvelun uudelleen avaamisen määräajaksi.

Tämänkaltainen selkeä, yleislainsäädännön kanssa yhdenmukainen ja riittävän pitkä määräaika turvaisi huomattavasti paremmin perustuslain 22 §:ssä edellytetyllä tavalla perustuslain 6 ja 21 §:ssä taattujen perusoikeuksien toteutumista ja ehkäisisi mahdollisia oikeudenmenetyksiä kuin nyt ehdotettu perusoikeuksien toteutumisen turvaamisen kannalta ongelmallisen lyhyenä pidettävä 30 päivän määräaika. Näin lyhyt määräaika sisältäisi käsitykseni mukaan merkittävän riskin henkilön oikeusturvan kannalta siitä, että hän ei saa myöhempiä verotusta koskevia päätöksiä ja asiakirjoja tiedoksi esimerkiksi sellaisissa tapauksissa, kun hän ei ymmärrä siirtyneensä takaisin sähköiseen tiedoksiantomenettelyyn tai ei ymmärrä tai kykene ilmoittamaan Verohallinnolle, että ei osaa tai enää pysty käyttämään sähköisen asioinnin palvelua.

Totean vielä, että myös Verohallinnon tiedoksiannoissa tulisi näkemykseni mukaan nojautua ensi sijassa yleislainsäädäntöön, eikä tämänkaltaisia viranomaiskohtaisia ja viranomaisten tiedoksiantomenettelyjä eriyttäviä erillissääntelyjä tulisi omaksua lainsäädäntöön.

Apulaisoikeusasiamies
Mikko Sarja

Vanhempi oikeusasiamiehensihteeri
Jyri Vesanto

Asiakirja on hyväksytty sähköisesti asianhallintajärjestelmässä.